

OBSAH

I. Metoda zpracování komentáře a struktura komentářového hesla	21
--	----

II. Komentář k moravským zemským zřízením 1516–1604 (čl. 75–190)	26
---	----

Čl. 75 <i>O nářku cti a dobré pověsti</i>	26
---	----

– 1. Prameny a vývoj ustanovení v otázce ochrany cti – a; obecné normy – b; právní praxe – 2. Jurisdikce ve sporech o čest (čl. 75.1 a 75.2 ZZ 1604) – a; nejvyšší maršálek Království českého – b; moravský zemský hejtman a zemský soud – c; český král – institut *odvolání* – d; olomoucké biskupství – 3. Soudní příslušnost a procesní způsobilost – 4. Procesní pravidla (čl. 75.1 ZZ 1604) – a; procesní institut tzv. *roků* – b; proces doručování tzv. *roků* a zahájení řízení – c; jednací den – d; struktura žaloby pro urážku na cti – e; postup jednání a tzv. opatření na cti – f; tzv. *paměti* – 5. Důkazní prostředky (čl. 75.2–75.4 ZZ 1604) – a; soudní souboj – b; přísaha – c; svědectví (osoby) – d; listinné svědectví – 6. Delikt urážka na cti – a; útok na šlechtický stav (řádný původ) – b; znevážení panského nebo rytířského stavu – c; útok na společenskou vážnost, zpochybnění morálních vlastností šlechtice a „posměch“ – d; urážka rodu, příbuzných a přátel – e; urážka zastávaného úřadu – f; nářek z protiprávního jednání – g; nedůvodné lání – h; urážka na cti a fyzické násilí; pohružka – 7. Formy ukončení sporů o čest – a; smír – b; tzv. *stané právo* – c; smrt strany sporu – d; rozhodnutí soudu (nález, *vejpověď*) – 8. Tresty ve sporech o čest – a; hrdelní trest (*moc* protistrany) – b; omluva (*náprava*, *odpros*) – c; trest vězení – d; finanční tresty a náhrada nákladů řízení – 9. Obecný nález z roku 1490 – 10. Spor o čest z konce 40. let 16. století – 11. Rozhodnutí zemského soudu z roku 1549 o konání soudního souboje jako důkazního prostředku ve sporu o čest.

Čl. 76 <i>O kladení listův a stavení lidí na rozkázání páně hejtmanovo</i>	93
--	----

Čl. 77 <i>O postranné pře při soudu</i>	97
---	----

– 1. Postranné pře – čl. 77 ZZ 1604 (struktura agendy) – a; spory a čest – b; poddansko-vrchnostenské spory – c; sirotčí a vdovské záležitosti – d; ostatní právní situace řešené v rámci této agendy – 2. Vývoj jurisdikce u postranných při (čl. 77 ZZ 1604) – 3. Příklady z praxe, sněmovní a soudní usnesení.

Čl. 78 Kdož by pánův soudci za jakou pamět žádal	119
– 1. Terminologie – a; <i>paměť</i> – soudní rozhodnutí – b; <i>paměť</i> – veřejné prohlášení – 2. <i>Knihy pamětí</i> zemského soudu – 3. Rozbor agendy <i>knih pamětí</i> – a; <i>naučení</i> – b; <i>zmocnění</i> – c; agenda postranných pří – d; přijímání do panského stavu či za obyvatele – e; <i>paměti</i> a další zápisy zemského soudu – f; <i>ohlášení, zapsání</i> – <i>paměti</i> osob (čl. 78 ZZ 1604) – 4. Příklady zápisů tzv. <i>pamětí</i> .	
Čl. 79 Přísaha jak vykonána bejti má	140
– 1. Přísahy v zemských zřízeních a v praxi zemského soudu – 2. Přísaha jako důkazní prostředek – 3. Příklad přísahy jako důkazního prostředku z roku 1539.	
Čl. 80 Půhonové a nálezové od písaře zemského vydávání bejti mají	152
– 1. Poplatky za výpisy ze zemských register (čl. 80 ZZ 1604) – 2. Sněmovní usnesení z roku 1608, které se týká mj. poplatků za výpisy.	
Čl. 81 O odložení soudu z některých příčin	155
Čl. 82 O sněmích obecních	159
– 1. Moravský zemský sněm a termíny jeho zasedání (čl. 82 ZZ 1604) – 2. Usnesení zemského sněmu z let 1614 a 1615.	
Čl. 83 Jak úředníci menšího práva o mezech a hranicích zjevnú zpravu pánům soudcím dávati mají	166
– 1. Geneze ustanovení – 2. Spory o hranice statků a pozemků a zvýšená ochrana menších zemských úředníků (čl. 83 ZZ 1604) – 3. Ustanovení o ohledávání sporných hranic z Tovačovské knihy v zemském zřízení z roku 1545.	
Čl. 84 Kterak se soud vzdává a ustané se zapisují	175
– 1. Geneze ustanovení a zápis <i>staného práva</i> (čl. 84 ZZ 1604) – 2. Zapisování <i>staného práva</i> a jeho výmaz podle praxe zemského soudu – 3. Záznam o vymazání zapsaného <i>staného práva</i> z roku 1586.	
Čl. 85 O posudku, jak držán bejti má a do kterého času	180
– 1. Geneze ustanovení, terminologie a termíny <i>posudků</i> (čl. 85.1–3, 85.5–6 ZZ 1604) – 2. Výkon soudního nálezu na <i>posudku</i> (čl. 85.2–85.4 ZZ 1604) – 3. Sněmovní usnesení o <i>posudcích</i> z roku 1523.	

Čl. 86 O ručení zvodu	187
– 1. Geneze ustanovení o exekučním řízení a terminologie (čl. 86, 88 a 90 ZZ 1604) – 2. <i>Zvod</i> – první fáze exekučního řízení (čl. 86.1 ZZ 1604; čl. 90 ZZ 1604) – 3. <i>Odhad</i> – druhá část exekučního řízení (čl. 86.2–86.3 ZZ 1604) – 4. <i>Přidědění</i> – třetí část exekučního řízení (čl. 86.4–86.10 ZZ 1604) – 5. Ustanovení zemského sněmu o <i>zvodu</i> z roku 1615.	
Čl. 87 Zvod a odhad na pána zástavního	200
– 1. Geneze ustanovení (čl. 87–89 ZZ 1604) – 2. Zástavní právo – 3. Exekuce na zástavu a na doživotní důchod (čl. 87–89 ZZ 1604).	
Čl. 88 Zvod a odhad na statku margkrabském	205
Čl. 89 Zvod a odhad na plat životní	206
Čl. 90 Na jakú sumu kdo se vésti má	206
Čl. 91 Jak se ti, kdož by se s kým spolčiti aneb koho darovati chtěli, zachovávat při tom mají	207
– 1. Problematika spolků v zemském právu (čl. 91 ZZ 1604) – 2. Spolky se sirotky (čl. 99 ZZ 1604) – 3. Vklady spolků do zemských desk podle ZZ 1545 – 4. Ustanovení o spolcích z roku 1614.	
Čl. 92 O poručenství, kterak se řídití a za pořádné držáno býti má. Léta tisícího pětistého devadesátého	215
– 1. Geneze ustanovení v otázce testamentární praxe – 2. Formální a obsahové náležitosti testamentu (čl. 92 a 111 ZZ 1604) – 3. Pozůstalostní řízení a spory o testamenty – 4. Formulář testamentu.	
Čl. 93 Týž také o poručenství artykul nový od císaře Maximiliána Druhého jakožto krále českého a margkrabí moravského jeho milosti potvrzení	229
– 1. Poručnictví nad sirotky a způsoby jeho zřízení – 2. Ustanovení o poručnictví a předání sirotčího majetku podle čl. 93, 94 a 102 ZZ 1604 – 3. Ustanovení zemského sněmu z roku 1620 v otázce poručenské správy.	
Čl. 94 Třetí artikul o poručenství v přítomnosti jeho milosti krále Ferdinanda na sněmě obecním léta tisícího pětistého padesátého v městě Brně zavřený	240

Čl. 95 O sirotcích, od koho opatrování býti mají	240
– 1. Geneze ustanovení a kompetence zemského hejtmána při správě sirotčích záležitostí – 2. Registrace sirotčích záležitostí – 3. Zemský hejtmána jako poručník sirotčích statků a systém naučení v sirotčích záležitostech (č. čl. 95, 96.5, 96.6 a 97.2 ZZ 1604) – 4. Příklady <i>naučení</i> zemskému hejtmánovi z praxe zemského soudu a nález soudu v otázce poručenské správy.	
Čl. 96 O polehčení úřadu hejtmanského v pracech sirotčích a jak s tatkové jich opatření býti mají	256
– 1. Geneze ustanovení (čl. 96, 97 a 98 ZZ 1604) – 2. Stanovení poručníků (čl. 96.1–96.3 ZZ 1604) – 3. Ručení za sirotčí statky a ukončení sirotčí správy (čl. 96.4, 96.7 a 98 ZZ 1604) – 4. Prodej sirotčích statků a půjčování sirotčích peněz (čl. 97 ZZ 1604).	
Čl. 97 O prodaji statku sirotčího	265
Čl. 98 Jak sirotci poručníky své kvitovati mají	266
Čl. 99 Spolkův žádný s sirotky sobě vyprošovati nemá	266
Čl. 100 Milost císaře Rudolfa jakožto krále českého a margrabí moravského, kterou jeho milost ode všech nápadův upouštěti ráčí	267
– 1. Právo panovnické odúmrti – 2. Geneze ustanovení (čl. 100 ZZ 1604).	
Čl. 101 O doplnění let od jeho milosti císařské jakožto krále českého a margrabí moravského sirotkům stavu panského neb rytířského	274
– 1. Geneze ustanovení – 2. Otázka zletilosti v zemském právu (čl. 101 ZZ 1604) – 3. Otázka zletilosti v agendě zemského soudu (kompetence panovníka a zemského soudu).	
Čl. 102 Bratr starší mladšímu statku utráceti nemá	281
Čl. 103 Aby statek od rodu neodšel	282
Čl. 104 Žádnej syn panského neb rytířského řádu statku žádnému dávati ani zavazovati nemá, prvé než by jeho po otci v držení byl	283
Čl. 105 Otec syna, když jeho vůle není, nemůž odděliti	283
Čl. 106 Bratr nedílný nic dáti ani poručiti nemůž	284

Čl. 107 O žádání dílu na bratru	285
Čl. 108 O bratřích dílných	285
Čl. 109 Lidé se táhnú na statky dědictvím, protož to se rozvážiti má, co a kdo jest dědic	286
– 1. Geneze ustanovení (čl. 103–109 ZZ 1604) – 2. Základy dědického práva (čl. 109 ZZ 1604) – 3. Rodinný nedíl (čl. 109, 105–107 ZZ 1604) – 4. Zvláštní ustanovení dědického práva (čl. 103 a 104 ZZ 1604) – 5. Obecný nález zemského soudu z roku 1542 ve věci nedílu.	
Čl. 110 Jak bratří sestrám věno obyčejné dáti mají	296
Čl. 111 O pankharty	296
Čl. 112 O věnných právích	297
Čl. 113 Co panně odvěněno bejti má	297
Čl. 114 Jak se věna opatrují	298
– 1. Geneze ustanovení a prameny zemského práva v otázce věn (čl. 110, čl. 111–115 a čl. 117–119 ZZ 1604) – 2. Základní terminologie v otázce věnných práv – 3. Tzv. otcovské věno (čl. 107, 110, 113, 114, 118 a 119 ZZ 1604) – 4. Vdovské věno (čl. 112, 115 a 117 ZZ 1604) – 5. Formulář vkladu věna do zemských desk – 6. Usnesení z roku 1539 o věnu a nadvěnu – 7. Sněmovní usnesení z roku 1620 v otázce exekucí na tzv. nadvěna a dary z doby trvání manželství.	
Čl. 115 Nález stálý a dokonalý, na kterémž by zboží věno bylo a to mocí odjato. Léta tisícího čtyrstého sedmdesátého osmého	315
Čl. 116 Artykul o smlouvy svadební v Brně na sněmu obecním svolený	316
– 1. Uzavírání manželství ve šlechtické společnosti – a; svobodný souhlas a zletilost snoubenců – b; výběr manžela či manželky; dobrá pověst – c; překážka blízkého příbuzenství a bigamie – d; zasnuby – 2. Svatební smlouvy (čl. 116 ZZ 1604).	
Čl. 117 O nápadích věnných	331
Čl. 118 Věno jednostejné po sestrách se dávati má	332

Čl. 119 O pannách do kláštera daných	332
Čl. 120 O zboží špitálská	333
Čl. 121 O púhon na rukojmě, o sumy položení anebo obnovení listu a o obsílání do ležení a vyprodání rukojmí ven z země	335
– 1. Důležitost institutu ručení v zemském právu, prameny – 2. Institut ručení a terminologie – 3. Púhony z ručení (čl. 121 ZZ 1604) – 4. Formuláře a vzory púhonů z ručení.	
Čl. 122 Artykul o ležení	348
– 1. Institut <i>ležení</i> – vývoj ustanovení – 2. Základní charakteristika institutu <i>ležení</i> – 3. Púhony z ručitélského závazku a nákladů na <i>ležení</i> (čl. 122 ZZ 1604) – 4. Příklad formuláře listiny na zápůjčku peněz jištěnou <i>ležením</i> a nálezu o ručení.	
Čl. 123 O obsílání do ležení a o lání	358
– 1. Obsílání do ležení (čl. 123.1 ZZ 1604) – 2. Institut <i>lání</i> (čl. 123.2 ZZ 1604) – 3. Formuláře a příklady z praxe.	
Čl. 124 Item. Ležení obyčejné takto se vésti má	365
– 1. Předpisy o průběhu <i>ležení</i> – 2. Průběh <i>ležení</i> (čl. 124 ZZ 1604) – 3. Příklady – usnesení sněmu z roku 1555, 1580, 1606 a 1615.	
Čl. 125 O listech hlavních na peníze, jak bez výminek o berni dělání býti mají	373
Čl. 126 Nález o listy bez úroků svědčící, od kterého času na takové sumy ourok jde, učiněný	375
– 1. Problematika úroků v zemském právu (čl. 126 ZZ 1604) – 2. Sněmovní usnesení o úrokové míře z roku 1544.	
Čl. 127 O prodávání statků duchovním osobám	380
– 1. Zákaz prodeje statku duchovním osobám (čl. 127 ZZ 1604) – 2. Usnesení zemského sněmu z roku 1620 o vložení statků konfiskovaných duchovním osobám do zemských desk.	
Čl. 128 O vojnách ven z země	386
– 1. Tažení zemské hotovosti mimo Markrabství (čl. 128 ZZ 1604) – 2. Ustanovení o vojenské službě mimo zemi z Tovačovské knihy ve znění ZZ 1545.	

Čl. 129 O lidech služebných	389
– 1. Geneze ustanovení – 2. Podmínky pobytu vojska v zemi.	
Čl. 130 O odpovědi k válce	392
– 1. Svépomoc v zemském právu – 2. Institut <i>odpovědi</i> v moravském zemském právu – 3. Ustanovení zemského zřízení z roku 1545 týkající se protiprávně vynucených závazků.	
Čl. 131 O odpovědníky a nepřátely	400
– 1. Předpisy o stíhání <i>odpovědníků a nepřátel</i> – 2. Příklad pŕihonu a nálezu o postavení odpovědníka vězněného v královském městě z roku 1604.	
Čl. 132 O služebnících dobrých lidech, kteříž by nepřátely honili	406
Čl. 133 O povalecích a zjevných psancích	407
Čl. 134 O lotry, loupežníky a psance	410
– 1. Policejní předpisy týkající se zločinců před vznikem zemských zřízení – 2. Úprava stíhání zločinců v zemských zřízeních – 3. Příklad potrestání delikventa cizí vrchností.	
Čl. 135 O těch, kdož na koho vyznají na mukách	419
– 1. Výklad ustanovení o tortuře (čl. 135 ZZ 1604) – 2. Příklad výpovědi na šlechtickou osobu z roku 1589.	
Čl. 136 Při tázání zločincův na žádného ze jména tázati se nemá	423
– 1. Podmínky při výslechu s použitím tortury (čl. 136 ZZ 1604) – 2. Příklady výpovědi s uvedením šlechtické osoby.	
Čl. 137 Vejpis podvolení stavům tohoto Margkrabství od měst jeho milosti císařské strany zločincův a zhoubcův zemských na sněmu obecním v Olomúci léta Páně tisícího pětistého čtyrydcátého druhého při času svatého Jana Křtitele božího	426
Čl. 138 Duchovní o zločince pohánění bejtí nemají než úředníci jejich	429
– 1. Účast duchovních osob při hrdelních soudech (čl. 138 ZZ 1604) – 2. Příklad z praxe – nález z roku 1575.	

Čl. 139 Artykul o nastalé povaleče, knechty, štercýře a škůdce zemské	431
– 1. Pohyb nežádoucích osob po zemi (čl. 139 ZZ 1604) – 2. Článek týkající se žebráků a neusedlých osob z roku 1615.	
Čl. 140 Cizozemci statků v zemi kupovati nemají	436
– 1. Východiska postavení cizinců a inkolátu v zemském právu – 2. Nabývání zemských statků cizinci (čl. 140 ZZ 1604) – 3. Předpis o povinnosti platby za přijetí do země z roku 1518 – 4. Usnesení zemského sněmu o cizincích z roku 1605 – 5. Zápis z jednání zemského sněmu o cizincích z roku 1608.	
Čl. 141 O vkupování cizozemcův do země prvé, nežli by za obyvatele do země přijati byli	448
– 1. Upřesnění praxe pro zakupování cizinců v zemi (čl. 141 ZZ 1604) – 2. Přijetí šlechtice za obyvatele Markrabství z agendy zemského sněmu z roku 1605 – 3. Přijetí šlechtice za obyvatele Markrabství z agendy zemského sněmu z roku 1612.	
Čl. 142 O cizozemce do země přijaté z sněmu léta tisícího pětistého osmdesátého třetího v městě Brně držaného	451
– 1. Nové podmínky k přijímání cizinců do země (čl. 142 ZZ 1604) – 2. Doplnující normy z let 1585 a 1609.	
Čl. 143 O osoby stavu panského neb rytířského v dědinách sedící	454
– 1. Šlechta usedlá na cizích panstvích (čl. 143 ZZ 1604) – 2. Sněmovní usnesení z roku 1605 o přijímání poddaných.	
Čl. 144 O dvory svobodné z sněmu léta tisícího pětistého osmdesátého třetího v městě Brně držaného, kteréž osoby stavu panského a rytířského na číchžkoli gruntech mají aneb míti budou	457
– 1. Svobodné dvory a sirotčí správa (čl. 144 ZZ 1604) – 2. Sněmovní usnesení z roku 1614 mj. o poručenské správě nad sirotky ze svobodných dvorů.	
Čl. 145 O osoby stavu panského a rytířského, kteří na gruntech jeho milosti knížetci pana biskupa manských poháněni a zatykováni bejvali	463
– 1. Půhony zát kyně na biskupské many (čl. 145 ZZ 1604) – 2. Privilegium Rudolfa II. pro olomouckého biskupa z roku 1590.	

Čl. 146 O osoby, které by se za stav rytířský vydaly a nimi nebyly	471
– 1. Geneze ustanovení – 2. Neoprávněné vydávání se za příslušníka rytířského stavu (čl. 146 ZZ 1604).	
Čl. 147 O zapovídání gruntův	476
Čl. 148 O shony	477
Čl. 149 Z strany provozování myslivosti na cizích gruntech	477
– 1. Výkon loveckého práva ve středověku – 2. Právní úprava lovu podle moravského zemského práva.	
Čl. 150 O myslivosti lidí poddaných našich	485
Čl. 151 O ručnice	486
– 1. Ustanovení o ručnicích v zemském právu a geneze čl. 151 ZZ 1604	
– 2. Sněmovní usnesení z ledna 1518 týkající se zákazu nošení a výroby ručnic.	
Čl. 152 O tocích vody	491
– 1. Problematika vodních toků a nakládání s vodou (čl. 152 ZZ 1604) –	
2. Nález zemského soudu z roku 1493 ve věci močení konopí a lnu.	
Čl. 153 O cesty a silnice do lesův	496
Čl. 154 O prodávání ryb v městech a v městečkách panských	500
Čl. 155 O listy vejhostní lidem a čeledi služebné	501
– 1. Propouštění ze služby (čl. 155 ZZ 1604) – 2. Formulář listu na propuštění ze služby.	
Čl. 156 Čeled, kteráž by nedoslůžíc pánu odešla, sirotci a poddaní zběhlí nemají od žádného držání a přechovávání bejti	504
Čl. 157 O mlynáře	508
Čl. 158 O mejta	510
– 1. Geneze ustanovení a úprava mýt v zemském právu – 2. Příklad	
– rozhodnutí zemského soudu ve sporu mezi Morkovskými ze Zástřizl a městem Kyjovem o zřízení mýta u Svatobořic z roku 1587 –	
3. Sněmovní usnesení v otázce mýt z roku 1584.	

Čl. 159 <i>Půhony bejvají o odpuštění braní lidem sedlským</i>	518
Čl. 160 <i>O neobyčejném odpuštění</i>	519
Čl. 161 <i>O závadních sedlácích</i>	519
Čl. 162 <i>O ručení práva dědinného</i>	520
Čl. 163 <i>O apelací do měst císařských lidí poddaných stavův tohoto Margkrabství</i>	525
– 1. Geneze ustanovení – 2. Otázka apelací v městském právu na Moravě ve vztahu k apelačnímu soudu (čl. 163 a 164 ZZ 1604) – 3. Dekret Rudolfa II. z roku 1579 mj. ve věci apelací.	
Čl. 164 <i>List a majestát od jeho milosti císařské na apelací danej</i>	533
Čl. 165 <i>O purgkrechtních penězích</i>	534
Čl. 166 <i>O sirotčích penězích</i>	536
Čl. 167 <i>O louzení děveček sedlských</i>	539
Čl. 168 <i>O ulouzení zdávané ženy</i>	542
Čl. 169 <i>Na vína a na obilé žádný půjčovati nemá</i>	542
– 1. Obchodování a nakládání s obilím (čl. 169–171 ZZ 1604) – 2. Sněmovní usnesení z roku 1596 o výrobě alkoholu z obilí.	
Čl. 170 <i>O prodaji obilí na roky</i>	549
Čl. 171 <i>Ve všech aby trhu a obilé překupování a jiných potřeb nebylo</i>	550
Čl. 172 <i>O krčmy a vaření piva ve všech</i>	550
Čl. 173 <i>O řemeslnících ve všech</i>	553
Čl. 174 <i>O hry ve všech</i>	554
Čl. 175 <i>O lichvách neobyčejných lidí purgkrechtních</i>	556

Čl. 176 O židy a jejich lichvy	558
– 1. Geneze ustanovení – 2. Otázka židovských půjček (čl. 176 ZZ 1604)	
– 3. Sněmovní usnesení z roku 1539 v otázce židovských půjček.	
Čl. 177 O ležáky	564
– 1. Pobyt <i>ležáků</i> v ležení (čl. 177 ZZ 1604) – 2. Delikty <i>ležáků</i> ve městech (čl. 178 a 179 ZZ 1604) – 3. Rozhodnutí panovníka z roku 1539	
– 4. Příklad deliktního chování šlechty v městě Brně v roce 1599.	
Čl. 178 Těž o ležáky	574
Čl. 179 Opět o ležáky	574
Čl. 180 O drahotu v hospodách a měřice nerovné	575
– 1. Geneze ustanovení a problematika dodržování měr a vah v hostincích (čl. 180 ZZ 1604) – 2. Regulace pohostinství zemským sněmem po roce 1562 – 3. Sněmovní usnesení o měrách a vahách z roku 1546 – 4. Sněmovní usnesení z roku 1596 v otázce regulace služeb v pohostinství.	
Čl. 181 O opravování cest a mostů, kde se mejta berú	581
– 1. Povinnosti držitelů silničních a mostních mýt (čl. 181 ZZ 1604) –	
2. Usnesení doplňující povinnosti držitelů mýt z roku 1605.	
Čl. 182 [Článek je bez rubriky]	584
– 1. Listina císaře Rudolfa II. z 22. června 1602 (čl. 182 ZZ 164) –	
2. Dekret české dvorské kanceláře ze 17. září 1600 ve věci procesu kodifikace nového zemského zřízení.	
Čl. 183 Smlouva mezi pány, rytířstvem a městy	595
– 1. Geneze ustanovení a postavení královských měst v systému zemského práva (čl. 183–185 ZZ 1604) – 2. Nabývání deskových a purkrechtních statků; jurisdikce – a; alodní statky držené měšťany – b; šlechtické domy ve městech – 3. Problematika poddaných – 4. Ostatní záležitosti – 5. Rozhodnutí panovníka ve věci jurisdikce městského a zemského práva z roku 1539 – 6. Usnesení zemského sněmu ve věci kupování deskových statků královskými městy z let 1599, 1600 a 1602.	
Čl. 184 Vejpověd královská mezi pány, rytířstvem a městy o některé artykule mimo první smlouvu nahoře psanou	616

Čl. 185 Druhá smlúva mezi týmiž pány, rytířstvem a městy, kteráž se stala léta tisícího pětistého třicátého druhého o některé artykule dole psané	618
Čl. 186 Smlouva mezi knězem biskupem jeho milostí a pány, preláty, rytířstvem a městy, že biskupové olomúčští z statků svých stolních ku právu zemskému pohánění bejti nemají	622
– 1. Postavení olomouckého biskupství v rámci moravského zemského práva – 2. Vzestup olomouckého biskupství v 16. století – 3. Konflikty stavovské obce a biskupa koncem 16. a na počátku 17. století – 4. Olomoucké biskupství v době stavovského povstání – 5. Statky olomouckých biskupů a jurisdikce zemského práva (čl. 186 ZZ 1604) – 6. Manský soud olomouckých biskupů a otázka svědectví (čl. 186 ZZ 1604) – 7. Příklady směny statků z let 1615 a 1617 – 8. Rozhodnutí zemského sněmu z 7. srpna 1619 o zrušení manské soustavy olomouckého biskupství.	
Čl. 187 O silnice	640
– 1. Geneze a obsah ustanovení – 2. Článek <i>O silnice</i> ze zřízení z roku 1545.	
Čl. 188 Z strany mistra popravčího	643
Čl. 189 Též z strany mistra popravčího	647
Čl. 190 Registrum aneb pravidlo na všeckny artykule, kteříž jsou položeni v tomto zřízení, pilně vyhledané a zregistrované podlé pořádku každého listu k snadnějšímu (o čemž by kdo věděti potřeboval) nalezení. Takto se počíná	648
– 1. Rejstříky moravských zemských zřízení – a; rejstříky právních pramenů – b; rejstříky v moravských zemských zřízeních – 2. Tiskaři moravských zemských zřízení – a; zemské zřízení z roku 1516 – b; zemské zřízení z roku 1535 – c; zemské zřízení z roku 1545 – d; zemské zřízení z roku 1562 – e; zemské zřízení z roku 1604 – 3. Grafická podoba tisků moravských zemských zřízení – a; zemské zřízení z roku 1516 – b; zemské zřízení z roku 1535 – c; zemské zřízení z roku 1545 – d; zemské zřízení z roku 1562 – e; zemské zřízení z roku 1604.	

Zkratky	671
Prameny a literatura	673
Summary	699
Resümee	701